

Inspreektekst 14-07-2025

HGOS Paul Schoenmakers

Voorzitter, leden van de raad,

Vanavond neemt u een besluit over het Omgevingsprogramma *De Entree*. Namens HGOS, de Historische Vereniging Oud Soetermeer, wil ik u nog eens nadrukkelijk wijzen op de cultuurhistorische waarden die in dit gebied in het geding zijn.

Ik richt me in het bijzonder op twee gebouwen: de *Kristalkantoren* en *De Mammoet*.

De Kristalkantoren zijn een bijzonder en herkenbaar voorbeeld van het Nederlandse structuralisme. Met hun opdeling in kleinere volumes, de binnenpleinen en gevelarchitectuur zijn ze echt uniek – niet alleen voor Zoetermeer, maar ook in nationaal opzicht.

De Mammoet is een gebouw met karakter met een indrukwekkende trappenhuis, opvallende gevels en een bijzonder interieur.

Ze zijn bovendien nauw verbonden met de geschiedenis van werkgelegenheid in Zoetermeer. Denk aan de Sociale Verzekeringsbank en de AbvaKabo – organisaties die hier jarenlang zaten. Deze gebouwen vertellen een belangrijk hoofdstuk uit de ontwikkeling van onze stad. Ze geven Zoetermeer een gezicht, een verhaal, een eigen identiteit.

Beide gebouwen zijn in goede staat en kunnen prima worden getransformeerd. Sloop is niet nodig. En ook uit een oogpunt van CO2-reductie en materiaalbesparing is transformatie beter.

En HGOS staat hierin niet alleen. *Bond Heemschut* en het *Cuypersgenootschap* hebben de gemeente gevraagd om beide gebouwen aan te wijzen als gemeentelijk monument. Wij, HGOS, hebben eenzelfde verzoek gedaan.

De gemeenteraad heeft eerder uitgesproken dat bij stedelijke ontwikkelingen cultuurhistorie behouden én versterkt moet worden. En dat geldt óók voor het erfgoed van na 1945. De gemeente heeft samen met verschillende partijen, waaronder HGOS, een onderzoek uitgevoerd naar de cultuurhistorische waarden van dat erfgoed. In dat onderzoek scoren deze twee gebouwen hoog.

Ook in de oorspronkelijke plannen voor De Entree worden die waarden erkend. Een eerdere versie van het beeldkwaliteitsplan benoemde die kwaliteiten nog heel duidelijk. In de nieuwe versie zien we dat helaas veel minder terug. Dat maakt de stap naar sloop opeens veel makkelijker – terwijl dat helemaal niet nodig is.

De gemeente heeft de transformatiemogelijkheden laten onderzoeken door prof. Rijnbout en eerder door prof. De Jonge. Hun conclusie is helder: beide gebouwen kunnen behouden blijven én aangepast worden aan

nieuwe functies. Erfgoed en ontwikkeling kunnen hier dus hand in hand gaan.

Ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ziet het belang van deze gebouwen. Ze staan inmiddels op de groslijst voor mogelijke rijksmonumenten. Een formele aanwijzing zal nog wel even op zich laten wachten – naar ik verwacht niet meer in deze kabinetsperiode. Het college heeft in de aangegeven dat, als een aanwijzing volgt, zij zich daartoe zal verhouden. Ik vermoed dat dat niet van harte is.

En dat betekent: ú als raad moet nu zelf keuzes maken. Wilt u deze gebouwen behouden of niet?

Wilt u wachten op een besluit tot aanwijzing tot rijksmonument, en hoe voorkomt u dan sloop, wanneer dit besluit op zich laat wachten.

Voorzitter, leden van de raad – laat deze gebouwen niet verdwijnen. Ze geven het toekomstige woongebied gelaagdheid, identiteit en kwaliteit. Laat de geschiedenis van Zoetermeer niet uitwissen, maar juist doorgeven aan de generaties die hier straks wonen.

Dank u wel.